

Αποδότες

Εκδόσεις Λευκή Σελίδα • ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Σοφία Στεκουλέα

Αποδότες

Διορθώσεις: Ελένη Ζαφειρούλη

Σελιδοποίηση: Γιάννης Χατζηχαλαμπους

Μακέτα εξωφύλλου: Γιάννης Λιβέρης

Εικόνα εξωφύλλου: © David Morgan

Copyright © Εκδόσεις Λευκή Σελίδα και Σοφία Στεκουλέα, Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Λευκή Σελίδα, Αθήνα 2017

ISBN 978-960-9745-51-2

Εκδόσεις Λευκή Σελίδα

Σταδίου 10, 105 64, Αθήνα • Τηλ. & Fax: 2103232870

www.lefkiselida.gr • e-mail: info@lefkiselida.gr

Αυτό το κείμενο που δημοσιεύεται από τις εκδόσεις «Λευκή Σελίδα» προστατεύεται από τους διεθνείς νόμους και τις διεθνείς συνθήκες που αφορούν τα συγγραφικά δικαιώματα. Η εκτύπωση του σε χαρτί προορίζεται αποκλειστικά για τον αγοραστή και περιορίζεται στην προσωπική του χρήση. Κάθε άλλη αναπαραγωγή ή αντιγραφή, από όποιον και να προέρχεται, θα αποτελεί απομίμηση και θα υπόκειται στις προβλεπόμενες κυρώσεις από το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας και από τις ισχύουσες διεθνείς συνθήκες για την προστασία των συγγραφικών δικαιωμάτων.

Σοφία Στεκουλέα

Αποδότες

[μυθιστόρημα]

*Στην Ευγενία Μπαζίγου.
Απεβίωσε 16-7-2013*

Περιεχόμενα

<i>Μέρες χωρίς συγγνώμη</i>	11
<i>Είμαι η Κανέννας</i>	19
<i>Να διεκδικήσω τη μοναξιά μου</i>	29
<i>Ευγενία</i>	37
<i>Κόκκινο δίχως αποχρώσεις</i>	41
<i>Ίσως αύριο</i>	47
<i>Ξανθές κοτσίδες</i>	51
<i>Ο φόβος περίσσευε</i>	55
<i>Σκονισμένες μνήμες</i>	61
<i>Νύχτα νεκρή</i>	67
<i>Μη λες λόγια λοιπόν</i>	73
<i>Στενεμένα μάτια</i>	77
<i>Alt & enter</i>	81
<i>Η αγάπη για το ανόμοιο θα μετρήσει</i>	85
<i>Με βλέμμα ασπρόμαυρο</i>	89

«203 π.σ.».....	91
Θρύμματα.....	93
Η σιωπή τον μαρτυρά.....	99
Πνιγμένη στις λέξεις.....	103
Καλημέρες.....	107
Έδινε αλήθεια, έκλεβε όνειρα.....	111
Φονικό στα σπλάχνα.....	113
Φιτίλι άσβεστο.....	115
Να αθωωθεί για στιγμές.....	119
Τα ξέπλυνε η βροχή.....	123
Θύμωσε η ζωή μαζί μας.....	129
Σιωπή.....	137
Δική σου η σχιζοφρένεια.....	139
Γύρισε στη χαρτούρα της.....	143
Γουλιά ανάμα.....	145
Μαζί εμείς.....	153
Είσαι κακός.....	157
Η σιωπή χάρισμα του καιρού.....	161
Κίτρινο ανθάκι.....	165
Θέατρο κωφαλάλων.....	171
Άσ' το να μένει έτσι.....	177
Στα καπρίτσια των καιρών.....	187
Θαλασσί φουλάρι.....	191

Μέρες χωρίς συγγνώμη

Στην άκρη του χωματόδρομου με το ένα πέλημα στην ασφαλτο και τ' άλλο στ' αγριάγκαθα. Ένα βήμα τη χώριζε από τον πολιτισμό. Κοίταξε ψηλά τον λόφο, είδε την πέτρινη μάντρα, ξεχώρισε την κεραμοσκεπή. Ακόμα μισό βήμα μπροστά. Γύρισε να δει τον δρόμο, τον άφησε πίσω της κι ανέβηκε το μονοπάτι. Χωνόταν στα ξερόχορτα ως τη μέση. Το καλωσόρισμά τους βαθιές αγκίδες στα πόδια, στις γάμπες, στους γοφούς της.

Πόσο καιρό είχε να πατήσει άνθρωπος ή ζώο, έστω και ξεστρατημένο, τούτο εδώ το χώμα; Πολύς έως άπειρος ο χρόνος κι αυτό χάθηκε. Κρύφτηκε μες στα βάτα να μη φανεί η ντροπή του που οι περαστικοί δεν το προτιμούσαν στο διάβα τους, που κανείς δεν το 'θελε, ούτε για πέρασμα στα ζωντανά του. Όχι, δεν κρύφτηκε. Κάρπισε και θέριεψε τ' αγκάθια για να τους κρατήσει μακριά. Εκείνο τους έδιωξε, να μείνει μοναδικός εξουσιαστής τούτης της εύφορης γης.

Στο τελείωμα της ανηφόρας ανάσαινε βαριά μπρος στην ξύλινη πόρτα. Άνοιξε την παλάμη της κι άφησε τη βαλίτσα να πέσει κάτω. Όλα της τα υπάρχοντα πεσμένα όπου λάχει στα χόρτα.

«Τράγος για βάτεμα 5 δραχμές».

Μπορούσες να διαβάσεις καθαρά τα γράμματα πάνω στο κούτσουρο. Ο χρόνος ξεθώριασε, μα δεν έσβησε τη ζωή στον τόπο. Και να πάλι η ζωή εδώ, με την ίδια να ξετυλίγει το σκουριασμένο σύρμα από το μπηγμένο ξύλο στην πέτρα, ν' ανοίξει αυτό το πλατύ

κομμάτι δέντρου που η ίδια αυθαίρετα ονόμασε πόρτα. Μόνο το σύρμα την κρατούσε όρθια κι ένας χοντρός κορμός από πίσω. Κάποιος είχε φροντίσει να τον στερεώσει κι ύστερα να πηδήξει από τη μάντρα έξω, μακριά.

— Επιτέλους, το άνοιξα. Γιατί επιτέλους; Δεν βιάζομαι. Δεν έχω προορισμό, είπε στον εαυτό της και χαμογέλασε.

Με το πέσιμο της πόρτας οι πέτρες της μάντρας σείστηκαν και κάποιες κύλησαν στα χορτάρια του μικρού κήπου, εκείνα χόρευαν ξυπνώντας τα φίδια που είχαν τυλιχτεί στις αδύναμες ρίζες τους. Μα ένα το είδε ξεδιάντροπο μπροστά της να ξετυλίγεται στο πλατύ αγκωνάρι και να χάνεται στην υγρασία των χόρτων. Ήθελε να τη διώξει. Πού να ήξερε; Μεσ στην άγνοιά του της φανερώθηκε. Η ματαιοδοξία του και το δηλητήριο στους θύλακες του ουρανίσκου του το τύφλωσαν και δεν ένωσε το ρίγος του κινδύνου για την ξένη που... δεν φοβόταν.

Μπροστά της θέριευαν κοτρόνες άνισα βαλμένες στο χώμα, οδηγούσαν σε άλλες που έμοιαζαν με σκάλα. Κράτησε την ισοροπία της σε καθεμία ξεχωριστά κι έφτασε στο πλάτωμα. Πάλι μπροστά σε κούτσουρα που στέκονταν παλουκωμένα, δεμένα μεταξύ τους με σύρμα. Στο άγγιγμά της το σύρμα κόπηκε και το κούτσουρο υποχώρησε.

Το είδε να ξεκολλά από τη μια μεριά κι έψαχνε να δει τι το κρατά από την άλλη και δεν σωριάζεται. Το έσπρωξε. Το έσπρωξε πάλι πιο δυνατά. Ακόμα πιο δυνατά και με τα δυο της χέρια. Εκείνο στρίγγλισε. Η μυρωδιά την έπνιξε στο σώριασμά του. Πάτησε πάνω στα πεσμένα κούτσουρα και κοίταξε στο εσωτερικό. Σκατά και χώμα. Έψαξε για το άνοιγμα πίσω της. Ναι, υπήρχε. Προχώρησε μπροστά πατώντας κοπριές. Έφτασε τον τοίχο απέναντί της. Είδε το πεσμένο πάτωμα στ' αριστερά της κι έφτασε στο χέιλος του. Κοίταξε κάτω τα πεσμένα σανίδια, χωμένα κι αυτά στα περιττώματα. Στα δεξιά ξεχώρισε το τζάκι με την καμινάδα του να χάσκει. Γύρισε το κεφάλι ψηλά στους απελέκητους κορμούς που στήριζαν τη σκεπή.

«Ήταν στάβλος για χρόνια, πού θα πας να μείνεις;» της είχε πει...

Λόγια χωρίς ταυτότητα.

— Εδώ θα μείνω, είπε στον εαυτό της. Εδώ είναι το σπίτι μου.

Βάδισε τοίχο-τοίχο από την άκρη του χείλους ως απέναντι. Κατά μήκος σαράντα τρία βήματα. Συνέχισε να βηματίζει κατά πλάτος. Τριάντα έξι βήματα. Όταν ολοκλήρωσε το γάμα, το τελευταίο βήμα της μετρούσε τον αριθμό 79. *«Εβδομήντα εννιά. 7+9=16. Το Κ είναι το δέκατο γράμμα της αλφαβήτου, το δέκατο έκτο το Π. Πλούτος, πεθαίνω, παρόν, πού, περισσεύω, παντού, πάντα, παρουσιάζω, πιάνω, παπαρούνα, πουθενά...»* Ξεφύλλιζε το λεξικό του μυαλού της κι ανασήκωνε λέξεις από Π και κάτι ακόμα.

Ένα παιχνίδι δικό της που έπαιζε από τότε που δεν είχε μνήμη. Πολύ πριν μάθει τι είναι λέξη. Τη συντρόφευε σε στιγμές αθωότητας, στιγμές αμηχανίας, στιγμές απραξίας, στιγμές άγνοιας, στα εύκολα και στα δύσκολα. Έβγαινε στο μπαλκόνι και μετρούσε διαβάτες για πέντε λεπτά, μπορεί και λιγότερο. Μετρούσε τ' αυγά στο ψυγείο, τα πλακάκια του μπάνιου, τα σκαλιά της εισόδου, της πολυκατοικίας, τα φρούτα στο κάδρο της κουζίνας, τα ψηλά ποτήρια, τα κοντά ποτήρια, τα άπλυτα πιάτα. Μετρούσε τα πάντα και το άθροισμα το αντιστοίχιζε με γράμμα. Εκεί γεννήθηκε το παιχνίδι της. Σκόρπιες τυχαίες έννοιες που τις έκανε μοίρα για κείνη, για τους άλλους. Λέξεις που άρχιζαν από το γράμμα που έβγαζε ο αριθμός. Στην αρχή αργά και μετά γρήγορα και μετά πιο γρήγορα, κι έτσι όλα έβρισκαν τη θέση τους. Όλα γέννημα του μυαλού της. *«Πέτρα σπάει, πουλί λαβωμένο, η Περσεφόνη ορφάνεψε, πονάω και θέλω και δεν μπορώ, παραιτούμαι, παραδίδομαι, πενθώ, παιδί μου...»*

Εκεί σταμάτησε. Το Π ήταν τώρα το γράμμα της. Το έβλεπε σ' αυτό το σπίτι που πέθαινε, στο παρόν που δεν ήθελε, στο πουθενά όπου βρισκόταν, στον παντοτινό πόνο. Τα βήματά της τώρα όλα προς τα πίσω. Η πλάτη της ακούμπησε τοίχο. Βάλθηκε να σκάβει το χώμα με τη μύτη της μπότας της, να βρει τι κρύβεται από κάτω. Τσιμέντο, πέτρα, σανίδι;

Κάπου είχε στηριχτεί αυτό το πάτωμα, με κάτι είχε στρωθεί πριν το σκεπάσουν τα κόπρανα των αιγοπροβάτων κι αυτό το κάτι είχε κληθεί, από τη μοίρα, να το ανακαλύψει, να το φέρει στην επιφάνεια, να το τιμωρήσει που κρύφτηκε, να τιμωρηθεί κι η ίδια που θα κρυβόταν.

Η δική της μοίρα ζευγαρωμένη με τον χάρο κι η ζωή της γελοιοποιός-ακροβάτης, μονάχος να δίνει παραστάσεις.

Άγγιξε μια κόκκινη πέτρα στον τοίχο. Ποιος την είχε διαλέξει να σταθεί εκεί; Εκεί ακριβώς στη μέση. Κάποιος που ονειρευόταν να δέσει σ' αυτό το σπίτι, να δημιουργήσει και ν' αφήσει πίσω του πράξεις, ανθρώπους, μνήμες. Αυτό το δωμάτιο χτίστηκε από έναν άνθρωπο με δύναμη. Έπιασε την πέτρα και την έμπηξε στον βράχο. Τα θεμέλια της ζωής του. Έσμιξε σε τούτο το δωμάτιο κι οι πέτρες άκουγαν τα βογγητά του πόθου, του έρωτα, της ολοκλήρωσης, της γέννας, της σωτηρίας, του βρέφους. Πόσο αγαπήθηκε τούτο το σπίτι, πόσα όνειρα κι ελπίδες έθρεψε, μέχρι που ο άνθρωπος του γύρισε την πλάτη φτύνοντας τη λέξη «σκατά» τόσο δυνατά, που ο τόπος γέμισε.

Πέρασε σκυφή τη χαμηλό πέρασμα. Στ' αριστερά της είδε μια στέρνα. Άνοιξε το καπάκι, βαρύ σίδηρο. Γεμάτη νερό. Αυτό θα τη βοηθούσε. «Βοηθούσε». Διύλισε τη σκέψη της. «Βοή και ώθηση». Δική της αυθαίρετη ερμηνεία. «Βοή, θόρυβος». Κοίταξε έναν γύρο την ακίνητη σιωπή. «Ωθηση, σπρώξιμο». Τι θα μπορούσε να την ωθεί πέρα από την τιμωρία; «Όταν κραυγάζεις, καλείς σε βοήθεια, υπάρχει ακόμα ελπίδα να σωθεί το κάτι. Ό,τι κι αν είναι αυτό, ακόμα κι ελάχιστο. Όταν σιωπάς, σημαίνει δέχεσαι το αμετάκλητο, το αναπόφευκτο, το καθολικό. Ανεπιστρεπτί ότι χάθηκε. Μένω στη σιωπή σημαίνει βυθίζομαι, ξεριζώνομαι. Μισεμός. Χαλάσματα γύρω σου κι εσύ ορθή, δίχως το δίλημμα: “Να προχωρήσω ή να χαθώ;”»

Ούρλιαζε το μέσα της κι εκείνη αμετακίνητη, βουβή.

Ήθελε να θυμάται, να πονάει και λίγο-λίγο να σβήνει σ' αυτόν τον αφιλόξενο τόπο. Ήθελε κι εκείνη σαν το σπίτι να πνιγεί στον βόρβορο. Να αφεθεί στη δυσωδία, μια κι όσοι τους αγάπησαν τους εγκατέλειψαν. Και να τώρα οι δυο τους πνιγμένοι στους χαμένους τους να αλληλοσπαράζονται.

Βγήκε στον ήλιο. Το βλέμμα της πλανήθηκε στο πλάτωμα. Μια παραλληλόγραμμη βεράντα. Πρέπει να ήταν τα ίδια τετραγωνικά με όλο το δωμάτιο. Τα βήματά της συν το πεσμένο πάτωμα ίσον η βεράντα. Πέρα από τη μισογκρεμισμένη μάντρα η θάλασσα ανοιχτός ορίζοντας. Βράχια αφιλόξενα υψώνονταν στα περάσματα

στερώντας το όνειρο του ταξιδιού στα σπλάχνα της. Πρόσμεναν το χάδι του κύματος, το φιλί του, ποτέ την αγάπη του, ήξεραν, την έχει η θάλασσα. Άκουγε τους χτύπους. Κάθε χτύπος έσκαγε μέσα της και την πάγωνε. Η ανατολή να χύνεται κι ο Ταΰγετος κοιμισμένος γίγαντας. Κοίταξε τα χαμομήλια στα ριζά της μάντρας. Δεν της άξιζε τούτη η ομορφιά. Όχι, δεν της άξιζε.

Στα πόδια της το χάσμα που ανοιγόταν.

«Να δώσω μια με το κεφάλι και να σπάσω, να διαλυθώ κομμάτια και το αίμα να ποτίσει τα χαμομήλια. Με τα κόκαλα και τα μυαλά να ταϊστούν τα φιδία, τα ζωντανά, να ζήσω πια μέσα τους». Σκέψεις που η λογική αρνιόταν.

Κατέβηκε προσεκτικά τον ακανόνιστο σωρό από πέτρες και βρέθηκε στην αυλή. Την πέρασε σύρριζα στον τοίχο. Στο δεξί της χέρι ένα κατώι αγνώστου ύψους και βάθους, μια και η κοπριά ξεπερνούσε τα γόνατά της. Το προσπέρασε κι έφτασε στο δεύτερο άνοιγμα. Έσκυψε και μπήκε. Ένας διάδρομος στενός ανοιγόταν μπροστά της. Τον διάβηκε λυγίζοντας το κορμί της –λιγότερο από την ύπαρξή της– και βρέθηκε να πατά τα σάπια σανίδια του ρημαγμένου πατώματος.

Κοίταξε το πάνω δωμάτιο. Δεν κουνήθηκε από τη θέση της. Οι κοπριές σωροί χωμένοι στην πέτρα. Στο δεξί της χέρι είδε άλλη μία καμάρα. Έγειρε το κεφάλι να δει μέσα. Πολύ χαμηλό ταβάνι κι ένα παράθυρο στο τέλος του τοίχου. Αριστερά της μια πόρτα ενός μέτρου. Έγειρε και πάλι το κεφάλι κι είδε βουνό τα σκουπίδια. Έκανε μεταβολή και βγήκε όπως ακριβώς είχε μπει.

Στον κήπο οι τσουκνίδες, οι μολόχες και τα χόρτα ξεπερνούσαν το μπόι της. Κάθισε σε μια πέτρα. Άνοιξε την τσάντα της κι έβγαλε το σημειωματάριό της. Στα τυφλά τα δάχτυλά της βρήκαν το στυλό. Σημείωνε τα απαραίτητα. Δύο σελίδες κι ακόμα σημείωνε. Όλα αναγκαία σ' αυτόν τον τόπο. Έκλεισε το μπλοκάκι. Κοίταξε τον ουρανό. Ο ήλιος πήγαινε να δύσει. Προλάβαινε να κατέβει στο χωριό. Έπρεπε να αδειάσει το αμάξι και δεν υπήρχε καθαρή γωνιά μες στο σπίτι. Θα μπορούσε να τ' ακουμπήσει στο πλάτωμα. Σίγουρα δεν θα έβρεχε. Άλλωστε τα προικιά της ήταν καλά αμπαλαρισμένα. Αυτό θα έκανε, θα τα στοίβαζε πρόχειρα στα

χόρτα, πλάι στην πόρτα. Σήκωσε τη βαλίτσα και την ακούμπησε δίπλα στη μάντρα.

Όσο την αποζητούσε φάνταζε ανάλαφρη, μα τώρα όλο και βάραινε στα χέρια της.

«Κάτι σαν έρωτας. Τα πρώτα λεπτά φτερουγίζεις κι έπειτα κόβονται οι ανάσες από το βάρος. Μετά από πολλά χρόνια αποφασίζεις εσύ για σένα και πράττεις εσύ κι απολαμβάνεις εσύ και πονάς εσύ».

Χρόνια τώρα πάλευε να αποκοπεί και τώρα...

«Όταν δεν έχεις αυτό που θες, νικητής όλων, το τίποτα».

Μαρτύριο να ξέρει. Να ξέρει ποια είναι, τι θέλει και να μην μπορεί να διεκδικήσει, μια και η χάρη δίνεται, δεν βιάζεται.

«Τις μάχες τις δίνεις για ό,τι αγαπάς, πέρα από εσένα. Δικά σου τα λάθη, δικά σου και τα σωστά».

Και να τώρα εδώ με μια σκέψη μες στο μυαλό της: *«Να χαθώ».*

Όχι, η φυγή δεν είναι ελευθερία. Ο κυνηγημένος δεν είναι λεύτερος. Η ζωή μια ατελείωτη συντροφικότητα κι εκείνη να γυρνά την πλάτη σ' αυτή την απόκτηση του εμείς.

Μέρες που δεν συγχωρούν. Μέρες χωρίς συγγνώμη την έφεραν εδώ.

«Δρόμοι παράλληλοι που κατά λάθος συναντιούνται. Κι εκεί οι άνθρωποι, σ' αυτή τη στιγμή του χρόνου που οι οδοί συγκλίνουν, κοιτάζονται και γεννιέται έρωτας, βιώνουν μίση, για μια στιγμή στο κατά λάθος του σύμπαντος, στην αυθαιρεσία των παθών, στον χωρισμό τους, στην επαναφορά των σωστών παραλλήλων των δρόμων, στη ροή την ακόλουθη. Φοβάσαι από την πρώτη στιγμή που κρατάς τη μια βαλίτσα σου, στην αρχή ελαφριά, μα όσο πληθαίνουν τα βήματα κι απομακρύνεσαι βραβαίνει, όπως κι η ελευθερία σου».

Τα φίδια σύρισαν πάλι, μα κανένα δεν τόλμησε να εμφανιστεί.

Κατέβηκε το μονοπάτι άδεια από σκέψεις κι άνοιξε το πορτομπαγκάζ. Γέμιζε την αγκαλιά της κι ανηφόρισε, χωρίς βαρυγώμια δυο, τρεις... πέντε... δώδεκα διαδρομές και οι κούτες ανέβηκαν, ο δρόμος ανοίχτηκε, η αγριάδα από το χώμα χάθηκε και όλη μαζεύτηκε στα μάτια της.

Δυο μάτια, το ίδιο άγρια με τα δικά της, όλη αυτή την ώρα την κοιτούσαν από την άλλη πλευρά του δρόμου. Ένα χέρι έσφιγγε τα λουριά των σκύλων να μη γαβγίσουν και τους πάρει χαμπάρι τούτη η νεοφερμένη.

Εκείνη πήρε την τσάντα της, κατέβηκε στο αμάξι, κοίταξε άλλη μία φορά το σημειωματάριο, έβαλε μπρος κι έτρεξε στην άσφαλτο με σβηστά φανάρια.

Το χέρι χαλάρωσε τα λουριά από τους λαιμούς των σκύλων, που όρμησαν κάθετα στον δρόμο. Οι λαιμοδέτες πιάστηκαν και πάλι έξω από τον ρημαγμένο στάβλο. Ήθελαν να εισβάλουν, μα τα λουριά έσφιγγαν τους τραχιούς λαιμούς τους, δείχνοντάς τους να συνεχίσουν τον ανήφορο.

Είμαι η Κανένας

Δεν κατάλαβε αμέσως τον θόρυβο που την ανέσυρε από τα βάθη του εφιάλτη της. Κούνησε λίγο το σώμα της να βουλευτεί, λες κι έτσι θα σταματούσε το ενοχλητικό, τώρα, τακ-τακ-τακ σαν παράφωνο ξυπνητήρι στο αριστερό της αυτί. Άνοιξε τα μάτια της κι είδε ένα πελώριο –έτσι της φάνηκε– κεφάλι κολλημένο στο τζάμι από πάνω της. Σηκώθηκε κι έκατσε στο κάθισμα. Μηχανικά άνοιξε το παράθυρο και κοιτούσε το πλάσμα που στεκόταν απέξω.

Πήρε τον καφέ που της πρόσφερε, αντανakλαστικά περισσότερο, κατανοώντας την προσπάθεια που έκανε το πλάσμα να κρατήσει το υγρό του καφέ μες στο ποτήρι και σταθερά τα λουριά των σκυλιών, που τραβούσαν σαν δαιμονισμένα για να πάνε... κάπου αλλού. Άνοιξε το ντουλαπάκι του αυτοκινήτου στα δεξιά της κι έβγαλε το μεταλλικό ασκί όπου φύλασσε κονιάκ. Πρότεινε στο πλάσμα κι εκείνο της έκανε νόημα «όχι». Έστεκε δίπλα στο αμάξι σαν κάτι να περίμενε από την ίδια, που ήξερε όμως ότι δεν θα το έπαιρνε. Άνοιξε την πόρτα και βγήκε έξω. Τα σκυλιά έβαλαν τις μουσούδες τους σε κάθε μέρος του κορμιού της που έφταναν ρουφώντας τη μυρωδιά της.

«Χα! τη μυρωδιά μου ψάχνετε ζώα; Σκατά και ποντικοκούραδα μυρίζετε, χαζά. Η μυρωδιά μου βούλιαξε μες στα θεμέλια του σπιτιού. Εκείνο ποτιζόταν με τον ιδρώτα μου και μου αποκάλυπτε την ομορφιά του σπιθαμής προς σπιθαμή. Δεν μ' άφηνε να πάρω ανάσα,

ήθελε να με στραγγίξει για να τραφεί μετά από τόσα χρόνια στεγνά. Η μυρωδιά μου δεν είναι χαμένη. Χώστε τις μουσούδες σας βαθιά στις πέτρες και στο χώμα του σπιτιού και θα με αναγνωρίσετε. Μόνο εσείς, εμένα την άγνωστη. Τώρα όμως, Όσο προλαβαίνετε, γιατί το τσιμέντο κάλυψε το χώμα στο πάτωμα κι ο ασβέστης σήμερα θα καλύψει τις πέτρες στους τοίχους».

Ατάραχη μπρος στις σκέψεις της έπινε τον καφέ της. Καμιά κίνηση φόβου, δυσaráσκειας ή αποφυγής.

Τα λουριά τίτίωσαν στους λαιμούς τους, μα το αφεντικό τους δεν κατάφερε και πολλά.

— Με λένε Άρτεμη. Πάνε μέρες που σε βλέπω. Περνάω από δω ξημερώματα και αργά το βράδυ. Πάω βόλτα τα σκυλιά. Τις ώρες εκείνες κοιμάσαι συνήθως.

Πρόσθεσε το «συνήθως» για να είναι καλυμμένη στην περίπτωση που την είχε δει να περνά το μονοπάτι ή να στέκεται έξω από τον μαντρότοιχο της.

— Άννα σε λένε. Κάνεις καλή δουλειά με το σπίτι, απ' ό,τι είδα. Σιγά-σιγά παίρνει τα πάνω του. Και μόνη σου. Μπράβο.

Περίμενε να την ακούσει να της μιλάει. Δέκα μέρες τώρα δεν είχε ακούσει τη φωνή αυτής της γυναίκας. Είχε δει τον Αποστόλη, που έχει τη μάντρα οικοδομικών υλικών, δύο φορές στο σπίτι, μα αυτή έστεκε βουβή απέναντί του. Τον άκουσε να της λέει για το φουσκί, τις ακαθαρσίες των αιγοπροβάτων που έπρεπε να μπουν σε πάνινα τσουβάλια, θα τα φόρτωνε εκείνος στο φορτηγό του γιατί ήταν «καλή, χωνεμένη κοπριά» και θα της έδινε για κάθε δυο τσουβάλια ένα μικρό σακί τσιμέντο. Τη συμβούλεψε να βάλει τα σκουπίδια σε μια γωνιά του κήπου, στο τέλος της μάντρας και να τα κάψει, μια και επιτρέπεται αυτή την περίοδο. Της εξήγησε γιατί είναι απαραίτητο να φορά μαντίλι στο πρόσωπο και χοντρά γάντια στα χέρια όταν καθαρίζει και να έχει πάνω της πάντα τα κλειδιά του αυτοκινήτου της, σε περίπτωση που χτυπήσει, γιατί ποιος θα την ακούσει μες στην ερημιά, ενώ με το αυτοκίνητο προλάβαινε να πάει στο Κέντρο Υγείας, ένα τέταρτο από εκεί και το σπίτι του γιατρού δίπλα.

Είχε ξανάρθει ο Αποστόλης να φορτώσει το φουσκί, δεκατρία τσουβάλια μέχρι το χέιλος γεμάτα και το σκουπιδομάνι όλο στοι-